

proposta didàctica

Vita Christi

ISABEL DE VILLENA

A cura de:
Vicent J. Escartí i J. Enric Estrela

ELS NOSTRES AUTORS

bromera

www.bromera.com
edicions

bromera

1. Ompli la graella de dades següent sobre sor Isabel de Villena:

Lloc on viu	
Qui era el seu pare	
Amb quins escriptors manté relacions	
Obres conegudes	
Motiu pel qual escriu el Vita Christi	
Per què no l'acaba	

2. Defineix, amb l'ajuda d'una enciclopèdia el significat del mot «teocentrisme».

.....

.....

.....

3. Tria les opcions correctes: El segle xv era ben diferent de l'actual, perquè...

- a) Es llegia en grup i en veu alta.
- b) No llegia tothom, sinó els nobles, els burgesos i els religiosos, perquè eren els únics que tenien accés a la cultura.
- c) Només es llegia en llatí.
- d) Fins a finals de segle només es llegien manuscrits perquè l'impremta no s'havia inventat encara.

4. Mostra, amb un esquema en forma de piràmide, l'estructura social de la València de l'època en què visqué sor Isabel de Villena.

5. Per a sor Isabel de Villena i els seus coetanis, el món religiós té molta importància. Explica el paper de l'Església en aquells moments. Té més o menys poder que avui en dia? Reflexiona i argumenta la resposta.

.....
.....
.....

6. A quines tasques es podien dedicar les dones aristòcrates en l'època de sor Isabel de Villena?

.....
.....
.....

7. Sor Isabel de Villena era parenta de la reina Maria de Castella. Redacta'n una breu notícia biogràfica.

.....
.....
.....
.....
.....

8. La reina Maria estava casada amb el rei Alfons el Magnànim. Quins fets són els més destacats del seu regnat?

.....
.....
.....

9. Alfons el Magnànim va residir durant molt de temps a Nàpols. Per què? La reina Maria visqué allí amb ell?

.....
.....
.....

10. Recolzant-te en material enciclopèdic, fes un arbre genealògic de sor Isabel de Villena.

11. De tots els capítols del llibre, segurament en deu haver algun que haurà captat especialment el teu interès. Explica-ho responent a aquestes preguntes:

a) Quin és el capítol que més t'ha agradat?

b) Per què l'has triat?

c) Fes-ne un resum en unes poques línies.

.....

.....

.....

.....

.....

d) Quin tema específic s'hi tracta?

.....

12. En el *Vita Christi* hi ha uns actants principals i uns altres secundaris. Anota en aquesta graella els noms que en recordes:

Personatges principals	Personatges secundaris

13. De tots aquests adjectius, assenyala aquells que consideres que podrien definir l'estil del *Vita Christi*.

Elevat

senzill

difícil

entenedor

recargolat

14. Fes un llistat dels nostres escriptors medievals més famosos i respon a les següents preguntes:

.....

.....

.....

.....

a) Quantes dones hi ha?

b) Quins eren valencians i eren família o es coneixien?

c) Quins eren nobles?

d) Quins eren burgesos?

e) Quins eren religiosos?

15. Actualment, l'edifici de l'antic monestir de la Trinitat de València, d'on fou abadessa sor Isabel de Villena, quin ús té?

16. Quines eren les funcions dels monestirs en l'edat mitjana? Busca informació sobre la història del monestir de la Trinitat (com es va pagar la construcció, les personalitats que hi van ser enterrades, l'extracció social de les dones que hi ingressaven en temps de sor Isabel de Villena, etc.).

17. A quin orde pertanyia sor Isabel de Villena? A què es dedicaven? Quines eren les funcions de l'abadessa? Quina vida portaven aleshores les monges?

18. Quins passatges són, per a tu, els de més tensió dramàtica del *Vita Christi*?

19. Contrasta el fragment d'aquesta versió amb el text transcrit de l'original. Quina mena d'intervencions s'han fet a l'hora d'adaptar el text al valencià actual?

CAPÍTOL CVIII

EL SENYOR ANÀ AL DESERT A FER UN LLARG DEJUNI.

I ALLÍ FOU TEMPTAT PEL DIMONI I EL VENCÉ GLORIOSAMENT

I el Senyor, continuant el seu camí, arribà a un desert molt aspre i molt apartat, per fer penitència i un llarg dejuni, perquè passà quaranta dies i quaranta nits sense menjar res. I no tenia cap altre llit sinó la terra, ni cap cobert sinó el cel. La companyia seua eren les bèsties del desert, les quals, tant com els permetia la seua natura salvatge, s'hi acostaven i, en reconèixer la seua autoritat, s'hi sotmetien. I mirant allò, el Senyor se sentí travessat de dolor pensant que més coneixença d'ell mostraven les bèsties que els homes, pels qui tant havia fet, i, sofrint aquell dolor, es llançà a terra, cridant amb forts crits al seu Pare, així:

—Oh, majestat infinida! Els pecadors em fugen i jo els busque; ells m'obliden i jo els estime; jo m'oferisc a morir per ells, i ells per mi no volen sofrir cap pena. Oh, Pare meu! Jo us oferisc tot el que faig per ells! Tingueu misericòrdia d'ells, Senyor, que per açò estic ací, per satisfer a vós per ells. Amb dejuni i aspror vull turmentar el meu cos, per mostrar-los la via de penitència i animar-los a seguir-la. Perquè a força d'amor els vull traure del niu dels pecats i de l'ociositat i que em seguisquen. Perquè no pararé, Pare meu, fins que es reconcilien amb vós. Sigueu-hi misericordiós per l'estima que em teniu, ja que m'heu vestit amb la mateixa lliurea que ells porten.

CAPÍTOL CVIII

COM LO SENYOR ENTRÀ EN LO DESERT PER SERVAR AQUÍ ESTRET DEJUNI,

E VOLGUÉ, ÉSSER TEMPTAT PER LO DEMONL E VENCÉ AQUELL GLORIOSAMENT

E lo Senyor, continuant son camí, entrà en un desert molt aspre e molt apartat, per fer penitència e servar estret dejuni, car passà quaranta dies e quaranta nits sens negun menjar, ne havia altre lilit sinó la terra, ne cobert sinó lo cel. La companyia sua eren les bèsties del desert, les quals, tant quant bastava sa bestial natura, s'acostaven a ell regoneixent-li senyoria. E açò mirant, lo Senyor fon travessat de dolor pensant que més coneixença mostraven haver d'ell les bèsties que los hòmens per qui tant havia fet, e, així dolorat, llançà's en terra sa clemència cridant grans crits al seu Pare, dient: «Oh, Majestat infinida! Los pecadors me fugen e io els cerque; ells m'obliden e io els ame; io m'ofir a morir per ells, e ells per mi no volen soferir nenguna pena. Oh, Pare meu! Io us ofir tots los meus treballs per ells! Hajau-los mercé, Senyor, que per açò só ací, per satisfer a vós per ells. Ab dejuni e aspredat vull turmentar lo meu cos per mostrar-los la via de penitència e animar-los en aquella, sicut aquila provocans ad volandum pullos suos, et super eos volitans, car ab força d'amor los vull traure del niu dels pecats e del repòs d'ociositat e que em segueixquen, car nunca cessaré fins ab vós, Pare meu, los haja reconciliat. Hajau-los mercé per amor mia, puix de ía sua lliurea m'haveu vestit.»

20. Quin era l'objectiu principal de les *Vitae Christi* medievals?

21. Quines *Vitae Christi* prengué com a model sor Isabel de Villena? I en què es diferencia la seua versió respecte d'aquestes?

22. Explica què és una al·legoria i la diferència que hi ha entre una al·legoria, una comparança i una metàfora. Quin paper tenen les escenes al·legòriques al *Vita Christi*?

23. Qui assumeix el protagonisme en el *Vita Christi* de sor Isabel? Amb quins objectius?

24. Què creus que diferencia el *Vita Christi* de sor Isabel de Villena i l'*Espill* de Jaume Roig?

25. Quins punts de contacte hi ha entre el *Vita Christi* i el *Tirant lo Blanch*?

26. Busca informació sobre l'estructura d'un retaule gòtic i la seua funció. Compara els temes i els motius d'un retaule del segle xv sobre la vida de Jesucrist, amb el *Vita Christi* de sor Isabel de Villena. Pots centrar-te en un tema en concret: la nativitat, la passió, la resurrecció... Quines semblances detectes?

.....

.....

.....

27. Com perfila Isabel la imatge de Déu i de la Mare de Déu, com a éssers amb qualitats sobrehumanes, o centrant-se en la seua dimensió humana? Busca exemples al text, per recolzar la teua opinió.

.....

.....

.....

28. Busca diminutius al text. Quina funció estilística té el seu ús?

.....

.....

29. A què es refereixen, els autors de la introducció, quan asseguren que el *Vita Christi* és una versió de la vida de Jesucrist que es presenta com un model de contemplació i de dignitat femenina?

.....

.....

.....

30. Quins elements utilitza sor Isabel per atorgar dramatisme a les escenes que narra? Posa'n exemples.

.....

.....

31. Analitza el gènere i subgènere a què pertany el relat, tenint en compte:

- a) Si es tracta d'un relat religiós o no, i si té o no finalitats didàctiques.
- b) Si es tracta d'un text amb rigor històric o no.
- d) Si pretén llançar un missatge doctrinal o no.
- f) Si pretén commoure el lector.

32. Després de llegir els episodis de la passió, contrasta'ls amb els que hi ha als quatre evangelis. El *Vita Christi* en segueix cap d'ells en particular?

.....

.....

.....

33. Compara les característiques de l'estil del *Vita Christi* amb l'anomenada valenciana prosa. En què es diferencien?

.....

.....

.....

34. Elabora una ressenya del *Vita Christi* amb la teua opinió personal. Pots agafar de model les que apareixen als suplementes literaris dels diaris.

.....

.....

.....

35. Podeu preparar una representació teatral o una lectura dramatitzada dels episodis de la passió de Jesucrist. Haureu de preparar, si més no:

- a) Els diversos diàlegs del llibre.
- b) Redactar-ne les acotacions pertinents.

I, si hi ha possibilitat, ho podeu complementar:

- c) Dissenyant els decorats i els vestits.
- d) Preparant l'escenografia i els vestuaris
- f) Amb altres efectes lumínics o audiovisuals

Propostes didàctiques referides al llibre
Vita Christi
(ISBN: 978-84-7660-075-7)

© Edicions Bromera, SL
Apartat de correus 147 - 46600 Alzira
www.bromera.com

© Vicent J. Escartí i Enric Estrela

LA *VITA CHRISTI* ÉS UN GRAN TREBALL LITERARI, ESCRIT AMB INTENCIONS DOCTRINALS, QUE VA BEURE DE MOLTES FONTS, ALGUNES D'AQUESTES, NO CANÒNIQUES, COM ELS EVANGELIS APÒCRIFS I ALTRES TRADICIONS. ES TRACTA D'UN LLIBRE DE CONTEMPLACIÓ FARCIT DE COMENTARIS EN QUÈ LES PROTAGONISTES SÓN LES DONES MÉS VINCULADES A JESUCRIST I EN QUÈ, IMPLÍCITAMENT, L'AUTORA APROFITA PER A FER UN AL·LEGAT EN DEFENSA DE LA DIGNITAT FEMENINA I DENUNCIA LA MISOGÍNIA PRESENT EN LA SOCIETAT D'AQUELLA ÈPOCA, FET QUE LI CONFEREIX MÉS INTERÉS ALS ULLS DEL LECTOR ACTUAL.

ELS TEXTOS APLEGATS EN AQUEST VOLUM SÓN UNA SELECCIÓ REPRESENTATIVA DE LA PROSA D'ISABEL DE VILLENA (VALÈNCIA, 1430-1490), L'ÚNICA GRAN ESCRITORA DE LA NOSTRA LITERATURA MEDIEVAL. PERTANYENT ALS LLINATGES D'ARAGÓ I DE TRASTÀMARA, VA SER EDUCADA A LA CORT DE LA REINA MARIA –L'ESPOSA D'ALFONS EL MAGNÀNIM–, LA QUAL COSA LI VA PERMETRE COMPARTIR LA SEUA GRAN CURIOSITAT INTEL·LECTUAL ALS CENACLES LITERARIS DE L'ÈPOCA.

ELS NOSTRES AUTORS, 66

www.bromera.com
edicions
bromera

